

DECIZIE

26 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan, Maria Ghervas

Ion Druță, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Societatea pe acțiuni „Termoelectrica”,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății pe acțiuni
„Termoelectrica” împotriva Asociației de coproprietari în condominiu nr. 79 cu
privire la încasarea datoriei pentru energia termică și la cererea reconvențională a
Asociației de coproprietari în condominiu nr. 79 împotriva Societății pe acțiuni
„Termoelectrica”, intervenient accesoriu Întreprinderea municipală „Infocom” cu
privire la declararea nulității clauzelor contractuale,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 01 noiembrie 2016, prin care a
fost respins apelul declarat de către Societatea pe acțiuni „Termoelectrica” și
menținută hotărârea Judecătoriei Botanica municipiul Chișinău din 30 martie 2016,

c o n s t a t ă:

La data de 26 august 2014, SA „Termocom” în procedura falimentului, în
prezent SA „Termoelectrica” a depus cerere de chemare în judecată împotriva CCL
nr. 79 cu privire la încasarea datoriei pentru energia termică.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, în baza contractului pentru
folosirea energiei termice în apă fierbinte nr. 79 din 01 februarie 2009, încheiat între
SA „Termocom” în procedura falimentului și CCL nr. 79, ultima și-a asumat obligația
de a achita lunar plata pentru utilizarea energiei termice furnizate de către SA
„Termocom” în procedura falimentului la obiectele sale.

Menționează că, conform pct. 3.1 al contractului nominalizat, calculele pentru
energia termică erau efectuate în baza datelor aparatului de evidență a consumului de
energie termică, prezentate de către pârâtă la SA „Termocom”, iar conform pct. 4.4
al contractului nominalizat, pârâtă era obligată să achite organizației furnizoare de
energie termică lunar plata pentru energia utilizată, prin dispozițiile de plată ale
reclamantei, conform tarifelor stabilite.

Sușține că, din cauza neonorării obligațiilor contractuale prin neachitarea facturilor de plată pentru consumul de energie termică s-a acumulat o datorie la consumul de energie termică pentru perioada februarie 2013-mai 2014 în sumă de 281556,32 lei.

Afirmă că, a expediat în adresa pârâtei reclamația nr. 79/7014 din 08 august 2014, prin care a solicitat achitarea benevolă a datoriei în sumă de 281556,32 lei, însă pînă în prezent nu a primit nici un răspuns.

Solicită încasarea de la pârâtă a datoriei pentru energia termică în sumă de 281556,32 lei și a cheltuielilor de judecată.

Ulterior, CCL nr. 79 a depus împotriva SA „Centrala electrică cu termoficare nr. 2” din Chișinău cerere reconvențională cu privire la declararea nulității clauzelor contractuale.

În motivarea acțiunii reconvenționale pârâtul a indicat că, în baza contractului de livrare-utilizare a energiei termice în apă caldă nr. 79 din 01 februarie 2009, SA „Termocom”, în prezent succesorul în drept al acesteia fiind SA „CET nr. 2”, și-a asumat obligația de a livra energie termică în apă caldă pînă la hotarul de delimitare a apartenenței de balanță, cu sarcina termică totală a consumatorului de 1,21963 Gcal/h.

Menționează că, conform pct. 1.2 al contractului enunțat, în relațiile sale reciproce legate de furnizarea, consumul și achitarea energiei termice, în situațiile și raporturile neprevăzute de prezentul contract, părțile se vor conduce de Legea cu privire la energetică nr. 1525-XIII din 19 februarie 1998, Regulamentul cu privire la furnizarea și utilizarea energiei termice, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.434 din 09 aprilie 1998 și alte acte normative, care nu contravin legislației RM în vigoare.

Sușține că, urmare a analizei unor condiții contractuale, s-a constatat că, acestea contravin prevederilor actelor normative enunțate, precum și ale altor acte, care reglementează domeniul dat, cum ar fi Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.191 din 19 februarie 2002.

Afirmă că, conform art. 1 din Legea cu privire la energetică, consumator este orice persoană fizică sau juridică care utilizează resurse energetice (totalitate a purtătorilor de energie utilizați în activități economice și menajere), iar conform pct.10) din Regulamentul cu privire la furnizarea și utilizarea energiei termice, consumator de energie termică este persoana fizică sau juridică ce utilizează energia termică, pe bază de contract, în instalațiile sale racordate nemijlocit la instalațiile unui furnizor.

Relevă că, consumator de energie electrică, în cazul din speță, este consumator de tip urban, adică consumator care utilizează energia termică pentru încălzirea

locuinței, a birourilor instituțiilor, a obiectelor social-culturale și pentru prepararea apei calde de consum.

Mai relevă că, conform pct. pct. 17 și 18 din Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, achitarea plăților pentru serviciile comunale, dintre care fac parte și încălzirea caselor individuale, apartamentelor, încăperilor locuibile în cămine și încăperilor de uz comun din blocurile locative și cămine, se efectuează de către proprietarii, chiriașii și locatarii caselor individuale, apartamentelor prin instituțiile bancare și oficiile poștale.

Invocă că, pentru prestarea serviciilor comunale, exprimate prin încălzirea celor 214 apartamente ale blocului locativ nr. 21 din bd. Dacia, mun. Chișinău, aflat în gestiunea CCL nr. 79, reclamanta eliberează fiecărui proprietar luat în parte al apartamentelor enunțate spre plată facturile respective, care sunt achitate în conformitate cu pct. 18 din Regulamentul menționat, în luna precedentă până la data indicată în factura de plată.

Menționează că, reclamanta pretinde în mod ilegal achitarea energiei termice livrate de către CCL nr. 79, care nu utilizează resurse energetice.

Sușține că, clauzele contractului de livrare-utilizare a energiei termice în apă caldă nr. 79 din 01 februarie 2009, în special capitolul 4 „Condițiile și modul de efectuare a plăților” este lovit de nulitate absolută prin prisma prevederilor art. 220 alin. (1) din Codul civil, deoarece contravine prevederilor art. 1 din Legea cu privire la energetică, ale pct. 10) din Regulamentul cu privire la furnizarea și utilizarea energiei termice și pct. pct. 17 și 18 din Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă.

Solicită declararea nulității absolute a capitolului 4 „Condițiile și modul de efectuare a plăților” din contractul de livrare – utilizare a energiei termice în apă caldă nr. 79 din 01 februarie 2009 și încasarea cheltuielilor de judecată.

La data de 06 mai 2015, SA „CET nr. 2” din Chișinău a depus cerere cu privire la renunțarea la acțiune și încetarea procesului, deoarece CCL nr. 79 a achitat integral datoria pentru energia termică.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 06 mai 2015 a fost atrasă în proces ÎM „Infocom” în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 30 martie 2016 acțiunea inițială a fost respinsă și a fost încasată de la SA „Termoelectrica” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 8446,68 lei. Acțiunea reconvențională a fost admisă, a fost anulat capitolul 4 „Condițiile și modul de efectuare a plăților” din contractul de livrare-utilizare a energiei termice nr. 79 din 01 februarie 2009, încheiat între SA „Termocom” (succesor SA „Termoelectrica”) și CCL nr. 79 și au fost încasate de la SA „Termoelectrica” în beneficiul CCL nr. 179 cheltuielile de judecată în sumă de 100 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 noiembrie 2016 a fost respins apelul declarat de către SA „Termoelectrica” și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 26 decembrie 2016, SA „Termoelectrica” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și restituirea cauzei spre rejudecare în primă instanță.

În motivarea recursului a indicat că, hotărârile judecătorești sunt neîntemeiate și ilegale, fiind emise cu încălcarea normelor de drept material și procedural.

Menționează că, în cadrul examinării cauzei, ulterior înaintării de către CCL nr. 79 a acțiunii reconvenționale împotriva SA „Termoelectrica” cu privire la declararea nulității unor clauze contractuale, ultima a înaintat o cerere cu privire la renunțarea la acțiune, deoarece CCL nr. 79 a achitat integral datoria pentru energia termică, însă instanțele judecătorești au ignorat prevederile art. 212 alin. (3) și (6) și ale art. 265 CPC referitor la procedura de examinare a cererii cu privire la renunțarea la acțiune, expunându-se pe marginea acesteia nu prin încheiere motivată, după cum prevede legislația procesual-civilă, ci în partea motivată a hotărârilor judecătorești.

Susține că, este absolut neîntemeiată soluția instanțelor judecătorești cu privire la respingerea acțiunii înaintate de către SA „Termoelectrica”, dat fiind faptul că, la momentul examinării cauzei, precum și la momentul deliberării și pronunțării hotărârii, CCL nr. 79 nu mai avea datorii pe perioada invocată în acțiune, aflându-se în lipsa unui obiect litigios, a unui drept material încălcat, unicul temei de înaintare a unei acțiuni în apărare.

Afirmă că, o dată cu constatarea faptului achitării datoriei invocate în acțiune și probat expres prin prezentarea actelor contabile despre stingerea datoriilor intimitei, instanța era obligată să constate automat lipsa unui obiect juridico-material litigios și să înceteze procesul intentat, fără a purcede la examinarea fondului, care, de fapt, în esență nu mai exista.

Relevă că, instanța de apel eronat a invocat în calitate de temei juridic prevederile art. 60 alin. (5) CPC, concluzionând precum că, cererea cu privire la renunțarea la acțiune ar fi una ce contravine legii și intereselor legitime ale persoanei. Or, prin achitarea datoriei față de recurentă, CCL nr. 79 a recunoscut obligația sa în ceea ce privește necesitatea achitării consumului de energie termică livrat, cu atât mai mult, continuarea procesului pe marginea acțiunii date ar fi atentat la drepturile și interesele CCL nr. 79, căci în cazul unei eventuale admiteri a acțiunii s-ar fi dispus dubla încasare din contul CCL nr. 79, ceea ce este absolut incorect.

Mai relevă că, instanța de apel, în conformitate cu art. 373 CPC, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel, însă decizia instanței de apel este o preluare a argumentelor și concluziilor instanței de fond, atestându-se o examinare superficială a probelor, argumentelor și circumstanțelor de drept și de fapt ale cauzei.

Invocă că, prin hotărârile judecătorești se atentează la raporturile juridice existente între părți, or, instanța de judecată nu poate să intervină în relațiile juridice și să dispună într-un alt mod decît au convenit părțile.

Menționează că, contractul de livrare-utilizare a energiei termice în apă caldă nr. 79 din 01 februarie 2009, încheiat între SA „Termocom” în procedura planului și CCL nr. 79 este un act juridic bilateral, bazat pe consimțământul liber exprimat al ambelor părți.

Susține că, părțile contractante au statut de persoane juridice independente, cu capacitate deplină de exercițiu, purtând răspundere pentru orice obligație contractuală asumată reciproc.

Afirmă că, în cazul dat, SA „Termoelectrica” și-a onorat la timp și în modul prestabilit prin contract obligațiile asumate, în timp ce CCL nr. 79 le-a neglijat periodic, achitând parțial consumul de energie termică livrat acestuia, în calitatea sa de consumator, astfel, formând datorii față de recurentă.

Relevă că, având în vedere faptul că, pe parcursul examinării cauzei, datoria CCL nr. 79 față de SA „Termoelectrica” a fost achitată integral, prima instanță nu a fost în drept să anuleze clauzele contractuale ce țin de obligația CCL nr. 79, în calitate de consumator, de a achita consumul de energie termică livrat, achitarea datoriei constituind o acțiune de recunoaștere a datoriei, precum și a obligației contractuale de achitare.

Consideră absolut neîntemeiată concluzia instanței de apel precum că, conform normelor legale, CCL nr. 79 nu are obligația de plată a energiei termice livrată de către SA „Termoelectrica”, această obligație având-o consumatorii finali.

Invocă că, SA „Termoelectrica” nu are încheiat contract de furnizare a energiei termice cu consumatorii finali, iar pe ordinele de plată, pe care consumatorii finali le primesc pentru achitarea serviciului furnizat, figurează conturile bancare ale gestionarului fondului locativ, în speță CCL nr. 79 și ale ÎM „Infocom”.

Mai invocă că, contractul încheiat între CCL nr. 79 și SA „Termoelectrica” reglementează limitele legale în interiorul cărora se desfășoară raporturile juridice de furnizare a energiei termice. Astfel, părțile, semnând acest contract, trebuie să dispună de drepturile și obligațiile sale în modul în care au fost convenite, iar instanța de judecată nu are nici un drept legal de a interveni în aceste relații.

Menționează că, a fost ignorat de către instanțele judecătorești faptul că, la încheierea contractului, părțile au prevăzut calea amiabilă de soluționare prin negocieri a oricărui deferent de ține de executarea clauzelor contractuale.

Susține că, CCL nr. 79 nu a invocat vreodată careva pretenții referitor la ilegalitatea sau neconcordanța cărorva clauze ale acestui act bilateral. Or, în situația în care intimata nu ar fi fost de acord cu careva prevederi contractuale, urma să solicite revizuirea acestora, iar în ultimul rând - rezilierea contractului și nu contestarea lor, fără respectarea unei căi prealabile de înștiințare a recurente.

Afirmă că, instanța de apel a ignorat solicitarea SA „Termoelectrica” de a relua examinarea cauzei și a anexa la materialele cauzei tranzacția nr. 44TJ între SA

„Termoelectrica” și CCL nr. 79 (reorganizată în ACC), prin care ultima recunoaște datoria acumulată în baza contractului de furnizare a energiei termice nr. 79 din 01 februarie 2009 și, respectiv, se obligă să achite datoria în cauză eșalonat, conform graficului stabilit.

Prin referința depusă la data de 07 februarie 2017 ACC nr. 79 a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 29 martie 2017 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, la data de 01 februarie 2009, între SA „Termocom” în procedura planului, în prezent SA „Termoelectrica” și CCL nr. 79, în prezent ACC nr. 79 a fost încheiat contractul de livrare-utilizare a energiei termice în apă caldă nr. 79.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, SA „Termoelectrica” a solicitat încasarea de la CCL nr. 79 a datoriei pentru energia termică în sumă de 281556,32 lei.

La rândul său, CCL nr. 79, înaintând prezenta cerere reconvențională, a solicitat declararea nulității absolute a capitolului 4 „Condițiile și modul de efectuare a plăților” din contractul de livrare – utilizare a energiei termice în apă caldă nr. 79 din 01 februarie 2009.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii inițiale și temeinicii acțiunii reconvenționale, anulând capitolul 4 „Condițiile și modul de efectuare a plăților” din contractul de livrare-utilizare a energiei termice nr. 79 din 01 februarie 2009, încheiat între SA „Termocom” (succesor SA „Termoelectrica”) și CCL nr. 79.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către SA „Termoelectrica”, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că, concluziile instanței de apel

sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Astfel, în conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

Din materialele dosarului rezultă că, la data de 06 mai 2015, SA „CET nr. 2” din Chișinău a depus cerere cu privire la renunțarea la acțiune și încetarea procesului, deoarece CCL nr. 79 a achitat integral datoria pentru energia termică.

În conformitate cu art. 60 alin. (2) CPC, reclamantul este în drept să modifice temeiul sau obiectul acțiunii, să mărească ori să reducă cuantumul pretențiilor în acțiune, ori să renunțe la acțiune.

În conformitate cu art. 212 alin. (3) și (6) CPC, dacă renunțarea reclamantului la acțiune, recunoașterea acțiunii de către pârât sau tranzacția părților sunt exprimate în cereri scrise, adresate instanței, ele se anexează la dosar, fapt menționat în procesul-verbal al ședinței de judecată. Dacă respinge renunțarea reclamantului la acțiune ori recunoașterea acțiunii de către pârât sau dacă nu confirmă tranzacția părților, instanța judecătorească pronunță în acest sens o încheiere motivată și examinează pricina în fond.

Prima instanță, însă, contrar prevederilor legale enunțate, nu a emis o încheiere motivată cu privire la renunțarea reclamantului la acțiune, ci s-a expus pe marginea acesteia în partea motivată a hotărârii din 30 martie 2016.

Ulterior, instanța de apel, examinând cauza, nu a corectat această eroare, concluzionând că, prima instanță în mod justificat, la soluționarea chestiunii privind admiterea renunțării la acțiune, a luat în considerare prevederile art. 60 CPC.

De asemenea, din materialele dosarului rezultă că, la data de 27 octombrie 2016, între SA „Termoelectrica” și ACC nr. 79 a fost încheiată tranzacția de prevenire a litigiului nr. 44TJ, prin care ultima s-a obligat să achite SA „Termoelectrica” datoria acumulată în baza contractului de livrare-utilizare a energiei termice în apă caldă nr.79 din 01 februarie 2009 (f. d. 164).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel, examinând cauza, nu a dat nici o apreciere acestui înscris.

În contextul dat, instanța de recurs relevă că, cele descrise incontestabil indică la o examinare superficială a cauzei, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

Ca urmare, în sensul art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În speță, prezintă relevanță și faptul că, folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care, este diferită de la caz la caz.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate pe dosar și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material care reglementează relațiile civile, să adopte o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Societatea pe acțiuni „Termoelectrica”.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 01 noiembrie 2016 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății pe acțiuni „Termoelectrica” împotriva Asociației de coproprietari în condominiu nr. 79 cu privire la încasarea datoriei pentru energia termică și cererea reconvențională a Asociației de coproprietari în condominiu nr. 79 împotriva Societății pe acțiuni „Termoelectrica”, intervenient accesoriu Întreprinderea municipală „Infocom” cu privire la declararea

nulității clauzelor contractuale, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu

Sveatoslav Moldovan

Maria Ghervas

Ion Druță

Mariana Pitic